

KÚRIA

Bfv.III.443/2013/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év október hó 8. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt M.L. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Paksi Városi Bíróság 9.B.46/2011/279. számú, illetőleg a Szekszárdi Törvényszék 8.Bf.185/2012/7. számú ítéletét M.L. I. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatja meg, hogy a vagyonekbevétele összegét 501.500 (ötszázegyezer-ötszáz) forintra csökkenti. Egyebekben a megtámadott határozatokat az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 4.210 (négyezer-kettőszáztíz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Paksi Városi Bíróság a 2012. május 9-én meghozott 9.B.46/2011/279. számú ítéletével M.L. I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki

- 6 rb. - két esetben folytatólagosan elkövetett - csalás büntettségében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban korábbi Btk. - 318. § (1), (2) bek. c) pont, (5) bek. b) pont];

- 81 rb. - 76 esetben társtettesként elkövetett - csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1), (2) bek. c) pont, (4) bek. b) pont];

- 8 rb. - öt esetben társtettesként elkövetett - csalás vétségében [korábbi Btk. 318. § (1), (2) bek. c) pont];

- 8 rb. felbujtóként elkövetett hitelsértés vétségében (korábbi Btk. 330. §), valamint

- magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §).

Ezért őt, mint többszörös visszaesőt halmazati büntetésül 5 év fegyházbüntetésre és a közügyektől 6 évi eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

Elrendelte egy vele szemben kiszabott 1 év 10 hónapi börtönbüntetés végrehajtását, valamint megszüntette egy korábbi fegyházbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadságot.

Egyben őt az ellene társtettesként elkövetett csalás büntette [korábbi Btk. 318. § (1), (2) bek. c) pont, (5) bek. b) pont] és 3 rb. csalás büntette [korábbi Btk. 318. § (1), (2) bek. c) pont, (4) bek. b) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

Rendelkezett a bűnjelekről, valamint részben egyetemlegesen, részben külön kötelezte az I. rendű terheltet polgári jogi igény címén kártérítés megfizetésére.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Szekszárdi Törvényszék a 2012. december 5-én meghozott 8.Bf.185/2012/7. számú ítéletével az elsőfokú határozatot az I. rendű terhelt tekintetében részben megváltoztatta.

A csalás büntetteként [korábbi Btk. 318. § (1), (2) bek. c) pont, (4) bek. b) pont] értékelt cselekmények közül 28 rendbelit - 27 esetben társtettesként elkövetett - csalás vétségének [korábbi Btk. 318. § (1), (2) bek. c) pont] minősített, az I. rendű terheltet 400 napi tétel, napi tételenként 2.500 forint, összesen 1.000.000 forint pénzbüntetésre is ítélte, valamint 966.000 forint vagyonelkobzást rendelt el vele szemben.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta. Kifejtette, hogy az elbírálás idejére a szabálysértési értékhatár ugyan már 50.000 forintra emelkedett, s ekként a cselekmények egy része enyhébb megítélés alá esett volna; ugyanakkor viszont a középmérték figyelembevételére vonatkozó szabály okán az új törvény összességében mégsem kedvezőbb az I. rendű terheltre nézve.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a korábbi Btk. 2. §-ának helyes jogi értelmezése mellett az elbíráláskor hatályos rendelkezések összhatásukban kedvezőbbek. Töretlen a bírói gyakorlat ugyanis abban, hogy önmagában az értékhatárok változásával kapcsolatos enyhébb büntetési tétel megalapozza az elbíráláskori törvény alkalmazását; erre figyelemmel ekként járt el, és 28 rendbeli büntetést vétségként értékelt. Kifejtette, hogy az alkalmazott büntetőtörvény kötelezően előírja a pénzbüntetés alkalmazását, valamint a bűncselekmény elkövetése útján szerzett bűnös vagyon elvonását. Ezért az I. rendű terheltet pénzbüntetésre

is ítélte, valamint vele szemben vagyonekbeosztást rendelt el.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján.

Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem változtatta meg a jogi minősítést a II. rendű terhelt első fokon jogerőre emelkedett ítélete tekintetében; holott az ő vonatkozásában ugyanúgy törvénysértő volt az elsőfokú ítélet minősítése, mint az övé.

Indokai szerint törvénysértően szabták ki vele szemben a pénzbüntetést, tekintve, hogy letartóztatása előtt rendszeres jövedelme nem volt, az érdi házat pedig már öt éve eladta. Az eljáró bíróság elmulasztotta elrendelni a korábban kiszabott további felfüggesztett szabadságvesztésének végrehajtását; és csak vele szemben került sor vagyonekbeosztás alkalmazására anélkül, hogy az elkobzandó összeget megosztották volna a II. rendű terhelttel.

Kérte a támadott határozatok hatályon kívül helyezését és új elsőfokú eljárás lefolytatását.

A Legfőbb Ügyészség a BF.851/2013/1. számú átiratában kizárólag a vagyonekbeosztásra vonatkozó rendelkezést érintően tartotta alaposnak az I. rendű terhelt által előadottakat. Indítványozta, hogy a Kúria a támadott határozatot e vonatkozásban változtassa meg; a vagyonekbeosztást a bűnös úton szerzett vagyongyarapodás arányában személyekre megosztva állapítsa meg, ekként az I. rendű terhelt tekintetében annak összegét 501.500 forintba mérsékelje.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

Az I. rendű terhelt az írásban előterjesztett beadványában a felülvizsgálati indítványban foglaltakat ismételte meg; ahhoz a védője csatlakozott azzal, hogy a támadott határozatok hatályon kívül helyezése és új eljárás lefolytatása hiányában a pénzbüntetés és a vagyonekbeosztás mellőzését kérte.

A Legfőbb Ügyészség képviselője a nyilvános ülésen az írásbeli nyilatkozatával egyezően szólalt fel. Álláspontja szerint olyan esetekben, amikor a bűnös vagyonban való részesedés pontos mértéke nem állapítható meg, a felezés szabályát kell alkalmazni a vagyonekbeosztás megítélésénél.

A felülvizsgálati indítvány csak a vagyonekbeosztás összegét sérelmező részében alapos.

A Kúria a felülvizsgálatot - a Be. 423. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel - az irányadó tényállás alapulvételével; a Be. 417. § (1) bekezdés II. fordulatában írt jogosultsági keretek között és a Be. 423. § (2), (4) és (5) bekezdése szerinti irányultsággal és terjedelemben folytatta le.

Ebből következően nem terjedt ki a felülvizsgálat a II. rendű terhelt cselekményeinek - az elsőfokú eljárásban jogerőre emelkedett - minősítésére; hiszen minden, a Be. 417. § szerinti jogosult csak a saját cselekményére nézve nyújthat be felülvizsgálati indítványt. A II. rendű terheltet érintően tehát a felülvizsgálati indítvány nem jogosulttól származik.

Megjegyzi a Kúria, hogy a másodfokú bíróság a II. rendű terhelt tekintetében nyilvánvalóan nem változtathatta meg az elsőfokú ítéletet, hiszen az fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett.

A Be. 417. § (1) bekezdésének II. fordulata szerint a terhelt csak a maga javára nyújthat be felülvizsgálati indítványt, a terhére nem; utóbbira csak az ügyész (pótmagánvádló) jogosult ugyanezen jogszabályhely I. fordulata szerint.

Annak kifogásolása, hogy elmaradt egy korábbi - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.2154/1999/244. számú ítéletével kiszabott 1 év 6 hónapi, két évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés végrehajtásának elrendelése, a terhelt terhére szóló indítvány, így ezáltal arra nem jogosulttól származó.

A Kúria ezért ezt a kérdést sem érintette. Utal azonban arra, hogy mindez egyébként is a Be. 572. § (1) bekezdés a) pontja szerinti különleges eljárás alapjául szolgálhatna, nem pedig felülvizsgálatra a Be. 416. § (4) bekezdés c) pontjának kizáró rendelkezésére figyelemmel. Egyébiránt az iratok tanúsága szerint a Paksi Járásbíróság a 2013. február 22-én kelt és 2013. március 20-án jogerős 9.Bk.22/2013/5. számú végzésével a kérdéses büntetés végrehajtásának elrendeléséről már határozott.

A pénzbüntetés kiszabásának törvényességével kapcsolatban a Kúria a következőkre mutat rá.

A korábbi Btk. (1978. évi IV. törvény) 51. § (2) bekezdése szerint a pénzbüntetés kiszabása a határozott tartamú szabadságvesztésre ítélt esetben kötelező, amennyiben a bűncselekményt haszonszerzés céljából követte el és megfelelő jövedelme vagy vagyona van.

Az előbbi feltétel fennállása nem vitás.

A pénzbüntetés kiszabásához alapul szolgáló megfelelő vagyon megléte pedig az irányadó tényállásból egyenesen következik.

A tényállás személyi része rögzíti, hogy az I. rendű terhelt vagyona egy érdi családi ház, amelyben életvitelszerűen nem lakott. Ez a vagyontárgy pedig megfelelő alap volt a pénzbüntetés kiszabására (BH 2008.320.) akkor is, ha figyelmen kívül hagyjuk, hogy ugyancsak az irányadó tényállás szerint havi 100-150.000 forint nettó jövedelemmel bírt. A felülvizsgálatban kizárólag az irányadó tényállás alapján lehet állást foglalni abban a kérdésben is, hogy a büntetés kiszabása tekintetében történt-e anyagi jogszabálysértés. Az I. rendű terheltnek az a hivatkozása, hogy jövedelemmel nem rendelkezett, érdi házát pedig korábban már eladta, a felülvizsgálati eljárásban figyelmen kívül marad;

legfeljebb perújítás alapjául szolgálhatna.

E körben jegyzi meg még a Kúria, hogy a korábbi Btk. pénzbüntetés kötelező kiszabására vonatkozó 51. § (2) bekezdése szerinti szabály nem zárja ki azt, hogy a bíróság ugyanezen jogszabály 51. § (1) bekezdése alapján szabjon ki pénzbüntetést, mely utóbbi viszont megfelelő vagyon, jövedelem meglétéhez nem kötött.

A korábbi Btk. 38. § (4) bekezdése szerint a 38. § (1) bekezdésében felsorolt büntetések - néhány ide nem tartozó kivétellel - egymás mellett is kiszabhatók. Helye van tehát szabadságvesztés mellett pénzbüntetés kiszabásának megfelelő jövedelem és vagyon hiányában is a kellő visszatartás, nevelő hatás érdekében.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján - egyebek mellett - viszont valóban felülvizsgálati ok, ha a büntetőjog szabályának megsértése miatt törvénysértő intézkedés alkalmazására került sor.

A jelen ügyben pedig ez történt azáltal, hogy a másodfokú bíróság az I. rendű terheltet kötelezte az érvényesített polgári jogi igényeket meghaladó vagyongyarapodás teljes összegének, azaz 966.000 forintnak vagyonelkobzás címén való megfizetésére.

A korábbi Btk. 77/B. §-ából és a BK 69. véleményből következően elkövetőnként külön-külön kell vizsgálni, hogy a bűncselekményből milyen vagyonnövekedésre tettek szert.

Ehhez képest helytálló volt a tényállás III/2/a. és III/2/d. pontjai szerinti bűncselekményekből származó összesen 37.000 forint összeg vagyonelkobzás címén való elvonása az I. rendű terhelttől, mivel ezeket a bűncselekményeket egyedül követte el.

Ugyanakkor az irányadó tényállás IV. pontjában írt - a másodfokú ítélet 7. oldalának első bekezdésében felsorolt - cselekményekkel összefüggő további 929.000 forint teljes összegnek a vagyonelkobzás címén történő elvonása törvénysértő; tekintve, hogy e bűncselekményeket az I. rendű terhelte a II. rendű terhelttel közösen követte el, így e vagyongyarapodás közösen - és egyformán - következett be az élettársaknál.

Ehhez képest a II. rendű terhelttel közösen elkövetett bűncselekményekből eredő vagyongyarapodásnak csupán a fele része, azaz 464.000 forint vonható el az I. rendű terhelttől vagyonelkobzás címén.

A kifejtettek folytán a vagyonelkobzás törvényes mértéke az I. rendű terhelte esetében a fenti két összeg együttesen, azaz 501.500 forint.

További kérdésként vetődik fel, hogy a Kúria ezt az anyagi jogszabálysértést maga kiküszöbölheti-e, avagy arra csak a Be. 570. § (1) bekezdés a) pontja szerinti különleges eljárásban kerülhet sor. A 2012. évi CCXXIII. törvény 164. § (2) bekezdése ugyanis 2013. július 1-jei hatállyal kibővítette az utólagos vagyonelkobzás

lehetőségét arra az esetre is, ha erről a bíróság a jogerős ügydöntő határozatában „nem a törvénynek megfelelően” rendelkezett.

A Kúria megítélése szerint a jelen esetben a törvénysértés korrekciójaként a Be. 570. §-ban szabályozott különleges eljárás nem jöhet szóba.

A Be. 423. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványt - bizonyos, ide most nem tartozó kivételekkel - a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos anyagi és eljárásjogi rendelkezések alapján kell elbírálni. Ez a szabály azzal van szoros összefüggésben, hogy a felülvizsgálati eljárás eredményeként hozott határozat a megtámadott határozat jogerőre emelkedésének időpontját nem változtatja meg. A Kúria a jogerős határozat keletkezésére visszaható - ex tunc - hatállyal köteles orvosolni a jogszabálysértést, azaz a jogerős határozat időpontjában fennálló jogállapotnak megfelelően korrigálni az ítéletet.

Miután pedig a jogerős másodfokú határozat meghozatala idején nem volt lehetőség különleges eljárásban megváltoztatni az ítéletet azon az alapon, hogy a vagyonekbezárról nem a törvénynek megfelelő rendelkezés történt; a felülvizsgálat eredményeként sem utasítható az első fokon eljáró bíróság ilyen okból különleges eljárásra az I. rendű terhelt tekintetében.

Erre figyelemmel a Kúria a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján a támadott ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, és a vagyonekbezárra összegét 501.000 forintba mérsékelte.

Egyebekben viszont - tekintve, hogy a Be. 423. § (5) bekezdése szerint hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést nem észlelt - az ítéletet e terheltet érintően hatályában fenntartotta; a felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költségről pedig a Be. 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. október 8.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Judit s.k. bíró.

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
MV